

**Міністерство освіти і науки України
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра психології та соціальної роботи**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з написання курсової роботи зі спеціальності**

**для студентів, які навчаються на першому (бакалаврському)
рівні за освітньо-професійною програмою
«Соціальна робота»
(галузь знань 23 Соціальна робота,
спеціальність 231 Соціальна робота)**

Тернопіль - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП

1. Загальні положення
2. Структура і зміст курсової роботи зі спеціальності
3. Вказівки до виконання розділів курсової роботи зі спеціальності
4. Вимоги до оформлення курсової роботи зі спеціальності
5. Подання курсової роботи зі спеціальності на перевірку та її захист
6. Тематика курсових робіт зі спеціальності 231 Соціальна робота
7. Список рекомендованих джерел для виконання курсової роботи зі спеціальності

ДОДАТКИ

ВСТУП

Курсова робота зі спеціальності є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, виконується на третьому (третьому – заочна форма навчання) курсі навчання та поєднує декілька дисциплін професійної підготовки бакалавра.

Саме написання і захист курсової роботи зі спеціальності, що є однією з форм самостійного наукового дослідження студентів, забезпечує закріплення, поглиблення та узагальнення отриманих знань. З її виконання починається професійне становлення студентів, визначення їх здібностей у самостійному вирішенні поставлених задач. Курсова робота зі спеціальності дає змогу виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити, вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела, здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань, а також формулювати висновки, пропозиції, рекомендації з предмета дослідження.

При виконанні курсової роботи зі спеціальності перед студентом виникає цілий ряд питань щодо вибору теми роботи, опрацювання літературних джерел, складання плану роботи, порядку організації виконання роботи та її подання до захисту.

Метою виконання курсової роботи зі спеціальності є систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань, їхнє застосування для вирішення конкретного практичного завдання відповідно до вимог ОПП зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Для досягнення цієї мети у роботі вирішуються такі **завдання**:

- систематизація та поглиблення теоретичних знань у контексті вирішення певних практичних завдань;
- формулювання конкретної прикладної проблеми, що не знайшла достатнього висвітлення у науковій літературі та не вирішена на практиці;
- самостійне обґрунтування шляхів і засобів вирішення визначеної проблеми;
- встановлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків між явищами та процесами, які є суттєвими для вирішення конкретного практичного завдання;
- формулювання висновків, рекомендацій і пропозицій за результатами проведеного дослідження.

Термін виконання курсових робіт зі спеціальності визначається робочим навчальним планом.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт зі спеціальності залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішим є чітке уявлення про основні вимоги, що ставляться до них. Ці вимоги

стосуються насамперед наукового рівня робіт, їх змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також оформлення.

Невідповідність в оформленні курсової роботи зі спеціальності державним стандартам і встановленим вимогам може суттєво вплинути на підсумкову оцінку роботи, а через значні відхилення робота може бути взагалі недопущена до захисту. Тому оформленню курсової роботи зі спеціальності повинна бути приділена особлива увага. Дотримання студентом усіх вимог до оформлення курсової роботи зі спеціальності сприяє вихованню в нього належного стилю роботи, плекає вимогливість до себе, прищеплює певну культуру ведення наукового дослідження, що будуть йому корисними у роботі над випусковою кваліфікаційною роботою.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виконання і захист курсової роботи зі спеціальності здійснюється відповідно до затвердженого графіка, що регламентує термін вибору теми роботи, погодження плану, здачі виконаної роботи на кафедру та її захисту.

Виконання курсової роботи зі спеціальності передбачає такі етапи:

- 1) вибір та затвердження теми курсової роботи зі спеціальності;
- 2) критичний аналіз нормативно-правової бази інформації та спеціальної літератури з проблем, що розглядаються;
- 3) складання плану курсової роботи зі спеціальності;
- 4) написання та оформлення тексту курсової роботи зі спеціальності;
- 5) подання завершеної курсової роботи зі спеціальності на кафедру для рецензування та перевірки дотримання студентом необхідної кількості авторського тексту;
- 6) доопрацювання курсової роботи зі спеціальності (у разі необхідності) згідно із зауваженнями керівника;
- 7) захист курсової роботи зі спеціальності.

Вибираючи *тему* курсової роботи зі спеціальності з тематики, запропонованої кафедрою, студент має враховувати, що дослідження, здійснюване в процесі розробки курсової роботи зі спеціальності, може розкривати певний аспект чи доповнювати подальші наукові пошуки при виконанні бакалаврської роботи. При виборі теми дослідження доцільно керуватися різними мотивами: обізнаністю з проблемою та її актуальністю; своїм майбутнім фахом і актуальним рівнем підготовки; наявністю теоретичної бази; можливістю отримання при впровадженні ефективних соціальних, правових, технологічних чи екологічних результатів; уподобаннями, науковими інтересами тощо.

Вибрана тема погоджується з науковим керівником і затверджується на кафедрі. Подальше її змінення або коригування можливе лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні змін студентом.

Курсова робота зі спеціальності виконується на основі поглибленого вивчення та творчого критичного осмислення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, чинного законодавства України та міжнародно-правових актів, передового досвіду з вирішення обраної проблеми, у тому числі закордонного, а також результатів даних, отриманих студентом під час власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених професійних завдань. Особливу увагу слід звернути на періодичні наукові видання (газети, журнали, збірки тощо), де можна знайти найновіші результати досліджень спеціалістів. Попереднє ознайомлення з літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи зі спеціальності.

План є важливою основою курсової роботи зі спеціальності. Він визначає загальну спрямованість дослідження, дозволяє логічно пов'язати окремі проблеми обраної і розгорнутої в тексті теми, розмістити їх у науково обґрунтованій послідовності.

При цьому слід мати на увазі, що всі проблеми пов'язані єдиною метою дослідження. Дослідження потрібно починати із загальних теоретичних

положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів з використанням фактографічних даних. План самостійно складається студентом після попереднього опрацювання інформаційних джерел, погоджується з науковим керівником, коригується при потребі та затверджується.

План розробляють, виходячи з вибраної теми, сформульованих мети і завдань дослідження, обізнаності з предметом тощо. Структура плану визначається обсягом і складністю дослідження: чим ширше коло питань розглядається, тим детальнішим має бути план. План повинен складатися зі вступу, кількох розділів, які деталізуються параграфами, висновків, додатків (за необхідності) та списку використаних джерел. Разом з тим, його не слід переобтяжувати надмірною кількістю розділів. Оптимальний варіант – три розділи.

Пункти плану повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними та викладатися у логічній послідовності. План складає основу *змісту* курсової роботи зі спеціальності.

Виконана курсова робота зі спеціальності у *не пізніше ніж за 10 днів до початку залікового тижня* здається керівнику для перевірки на відсутність плагіату та дотримання необхідної кількості авторського тексту. Зазначена перевірка курсової роботи зі спеціальності є необхідною умовою визнання наукової доброчесності їх виконавців та допуску до захисту. Процедурно перевірка передбачає інструментальне дослідження унікальності тексту виконаної роботи в електронному вигляді та пошук можливих фактів плагіату.

Плагіат – використання у роботі чужого тексту, опублікованого на паперовому носії або в електронному виді, повністю або частково, без посилання на джерело чи з посиланнями, але коли обсяг і характер запозичень ставлять під сумнів самостійність виконаної роботи чи одного з її основних розділів. Плагіат може мати місце у двох випадках:

- дослівне викладення чужого тексту;
- парафраза – викладення чужого тексту із заміною слів і виразів (у тому числі, шляхом перекладання на іншу мову) без зміни змісту тексту.

Унікальність тексту курсової роботи зі спеціальності визначається за результатами перевірки комп'ютерною системою «Антиплагіат» або іншою подібною системою. Перевірці (одним файлом) підлягають тексти розділів і висновків курсової роботи зі спеціальності (без додатків та переліку літератури). За результатами перевірки, залежно від значення показника унікальності тексту, робота вважається:

- самостійною з високим рівнем унікальності тексту – 80% та вище;
- самостійною з достатнім рівнем унікальності тексту – 65-79%;
- умовно самостійною з середнім рівнем унікальності тексту – 50-64%;
- несамостійною з низьким рівнем унікальності тексту – 49% і менше.

Курсова робота зі спеціальності приймається науковим керівником до подальшої змістової перевірки у випадку фіксації *унікальності її тексту на рівні не нижче 65 %*. У випадку виявлення недостатнього рівня авторського

тексту, плагіату чи недотримання структури або оформлення курсової роботи зі спеціальності, вона повертається студенту на доопрацювання.

Керівник ретельно перевіряє роботу та надає рецензію у котрій зазначає позитивні сторони й недоліки курсової роботи зі спеціальності, оцінює ступінь самостійності формулювання основних положень та висновків, наявність елементів творчого пошуку й новизни, величину масиву опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи, а також робить висновок щодо допуску до захисту. У разі незадовільної оцінки робота має бути доопрацьована з урахуванням зауважень рецензента.

Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних проблем дослідження та шляхів їх вирішення, а також відповіді на запитання членів комісії.

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Курсова робота зі спеціальності виконується державною мовою. Викладання тексту роботи повинно бути логічним, аргументованим, стилістично правильним з використанням наукової професійної мови і мати чітку, логічну структуру, складовими якої є такі елементи:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ розділи (рекомендовано 2-3) основної частини з обов'язковим поділом на підрозділи (не менше 2);
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел;
- ✓ додатки (за необхідності).

Титульний аркуш вважається першою сторінкою курсової роботи зі спеціальності. Він містить: найменування міністерства, якому підпорядкований ЗВО; найменування вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де виконано роботу; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву (тему) курсової роботи; шифр групи, прізвище, ініціали та підпис студента; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали і підпис наукового керівника; відмітку про допуск до захисту, дату, місто і рік написання. Взірець оформлення титульної сторінки курсової роботи зі спеціальності, яка виконується студентами соціально-гуманітарного факультету, наведено у *Додатку А*.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, а також вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел.

Заголовки змісту мають точно повторювати заголовки в текстовій частині. Скорочувати або давати їх за іншою редакцією, ніж заголовки у тексті, не можна. Взірець оформлення змісту наведено у *Додатку Б*.

Особливої уваги вимагає оформлення **вступу**, де розкривається сутність і стан вивчення наукової проблеми та її значущість, дається обґрунтування необхідності проведення дослідження. Хоча робота розпочинається зі вступу, його остаточне оформлення здійснюється після закінчення написання всіх розділів, висновків і пропозицій.

У вступі подають загальну характеристику курсової роботи зі спеціальності у рекомендованій нижче послідовності:

1) Обґрунтувати вибір теми та її актуальність для науки і практики, розвитку відповідної галузі дослідження. У цій частині вступу необхідно навести перелік вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджували обрану тему або окремі її аспекти.

2) Сформулювати мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета повинна узгоджуватися з назвою курсової роботи зі спеціальності.

Мета наукового дослідження реалізується через конкретні **завдання**, які мають бути вирішені відповідно до поставленої мети. Це звичайно робиться у формі перерахування (вивчити..., описати..., встановити..., вияснити...,

обґрунтувати... та ін.). Завдання у курсовій роботі зі спеціальності мають співвідноситися із пунктам плану.

3) **Вказати об'єкт і предмет дослідження.** *Об'єкт* – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення. В об'єкті виділяється та його частина, котра є предметом дослідження. *Предмет* міститься в межах об'єкта. Саме на нього і спрямована основна увага студента. Саме предмет дослідження визначає тему курсової роботи зі спеціальності, яка вноситься на титульний аркуш як заголовок.

4) **Обрати методи дослідження**, що є дуже важливим етапом наукової праці та необхідною умовою досягнення поставленої в роботі мети. Загальні методи наукових досліджень можна поділити на три групи, межі між якими визначені умовно:

- методи емпіричного дослідження (спостереження, анкетування, бесіда, вимірювання, експеримент);
- методи теоретичного дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, моделювання, порівняння, ранжування, узагальнення, ідеалізація, формалізація, історичний метод тощо);
- методи математичної статистики для кількісного аналізу та якісної інтерпретації одержаних емпіричних матеріалів.

Перелік наукових методів варто доповнити назвами конкретних методик (діагностичного чи формувального спрямування) та інших професійних інструментів різних авторів, що спрямовані на оцінювання чи вирішення окреслених проблем.

5) **Вказати на практичне значення одержаних результатів**, тобто, де і яким чином результати дослідження можна використати на практиці.

6) **Вказати структуру та обсяг курсової роботи зі спеціальності**, а саме з яких частин вона складається (вступ, кількість розділів, підрозділів, висновки список використаних джерел та додатки (за наявності)) і скільки сторінок становлять обсяг курсової роботи зі спеціальності.

Рекомендований обсяг вступу - 2-3 сторінки.

Основна частина курсової роботи містить ґрунтовний виклад матеріалу дослідження та складається з розділів і підрозділів. Їх заголовки мають відображати зміст викладеного у них тексту. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Перший розділ, як правило, присвячується теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми, другий - аналізу стану об'єкту дослідження, третій - рекомендаціям та пропозиціям щодо вирішення досліджуваної проблеми. Усі ці розділи повинні бути логічно пов'язані між собою.

Завершальним етапом написання курсової роботи є оформлення **висновків**, що містять узагальнену підсумкову оцінку проведеної роботи. У висновках викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в роботі. Висновки мають містити відповіді на всі завдання, поставлені у вступі. Все це дасть змогу автору засвідчити у висновках, що сформульована у вступі мета досягнута. Варто наголосити на окремих важливих здобутих результатах, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання.

Необхідно зазначити, що висновки потрібно викладати стисло і лаконічно. Обсяг заключної частини - 2-3 сторінки.

Літературні джерела необхідно подавати в **списку використаної літератури** в алфавітному порядку. Мінімальний обсяг джерел визначається в залежності від специфіки теми, її хронологічних меж тощо. Зазвичай кількість джерел має нараховувати не менше 20-30 найменувань. Студент повинен використовувати якомога більшу кількість літературних джерел для більш повного дослідження обраної теми.

За необхідності до курсової роботи зі спеціальності формують **додатки**.Dodatki містять різний за змістом допоміжний матеріал, який має додаткове, довідкове значення, але необхідний для повного висвітлення теми дослідження (таблиці допоміжних цифрових даних, документація підприємств, ілюстрації допоміжного характеру, методики, тренінги тощо).

3. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Основна частина роботи

Ця частина роботи за обсягом є найбільша. В ній розкриваються послідовно всі питання за планом, який може бути простим або складним. Досвід організації науково-пошукової роботи показує, що доцільніше працювати за складним планом. Треба врахувати: зміст розділів основної частини повинен відповідати темі дослідження, повністю її розкривати, але назва розділів не повинна дублювати назви теми курсової роботи зі спеціальності.

Рукопис основної частини курсової роботи зі спеціальності виконується із дотриманням цілого ряду вимог. Починається вона назвою розділу роботи. Якщо план складний, то зазначається і назва підрозділу. Заголовки виконуються великими літерами і віддаляються на один інтервал від тексту. Розділ як і кожен з підрозділів закінчується коротким чітким висновком.

З'ясування питань досліджуваної проблеми повинно здійснюватися аргументовано з посиланнями на першоджерела та відповідну літературу.

Посилання на список використаної літератури слід вказувати після цитат, та в кінці взятого тексту з літературного джерела в квадратних дужках.

Основна частина роботи, може мати кілька розділів (найчастіше 2 або 3). Кожна з цих частин, залежно від обсягу матеріалу, може також поділятися на підрозділи.

Перший розділ містить теоретичний огляд сучасних вітчизняних і зарубіжних уявлень стосовно обраної проблеми, шляхи її подальшого розвитку.

Для встановлення сучасного стану розроблення обраної теми студент має скласти список літератури, з якого можна зробити висновок, що дана тема не розкрита, або розкрита лише частково. Огляд літератури демонструє ґрунтовне ознайомлення студента зі спеціальною літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виокремлювати суттєве, критично оцінювати зроблене іншими дослідниками. Слід пам'ятати, що оскільки курсова робота зі спеціальності спрямована на розкриття вузької теми, то огляд праць роблять лише з питань обраної теми, а не за проблемою в цілому. Тобто від загальних проблем студент переходить до вузької проблеми, до конкретного питання, що і є темою курсової роботи зі спеціальності.

На основі аналізу спеціальної літератури студент повинен окреслити теоретичні положення, які становлять методологічні, теоретичні та методичні засади дослідження. Слід обґрунтувати ті теоретичні положення, які підлягають захисту, охарактеризувати сутність, функції, структуру, стан предмета дослідження; проаналізувати умови та чинники, які зумовлюють стан і тенденції зміни предмету дослідження та ін.

Другий розділ. У другому розділі висвітлюються:

- дослідження існуючих тенденцій вирішення проблеми, що розглядається в курсовій роботі зі спеціальності;
- аналіз пріоритетних напрямків діяльності з подолання даної проблеми;

- авторські пропозиції щодо подолання протиріч, що зумовлюють проблему дослідження;
- методики оцінки ефективності роботи з подолання проблем, висунутих в курсовій роботі зі спеціальності;
- розробку матеріалів на допомогу фахівцям з соціальної роботи або їх клієнтам з проблеми курсової роботи зі спеціальності.

Також можливо, що другий розділ буде містити опис проведеного емпіричного дослідження. Організація дослідження, підбір методик, обґрунтування їх застосування. Методи математичної статистики. Подання отриманих результатів та їх інтерпретація. Практичні рекомендації.

Курсова робота зі спеціальності передбачає виконання студентом певного обсягу емпіричної роботи. Цей обсяг визначається кількістю досліджуваних, які були обстежені за допомогою методик, кількістю використаних методик та ступенем їх трудомісткості, складністю обробки та аналізу даних. Все це треба враховувати студенту та науковому керівнику при плануванні емпіричного дослідження. Студент несе відповідальність за планування дослідження, адекватність підібраних методик цілям роботи, за організацію, проведення збору та обробки емпіричних даних, за достовірність отриманих результатів.

У другому розділі обґрунтовують вибір напрямків дослідження, наводять методи розв'язання задач і їх порівняльну оцінку, розробляють загальну методику проведення дослідження. Обов'язково до початку дослідження формулюються його мета і завдання. Доцільно коротко описати методики, що будуть використовуватися в ході дослідження, з обов'язковими посиланнями на дані щодо їх валідності та надійності. Також другий розділ повинен включати детальне висвітлення ходу дослідження, його етапи, умови проведення. Необхідно описати вибірку, на якій проводять дослідження. Треба вказати середній вік, розподіл досліджуваних за статтю, за необхідності – соціальний статус, освіту, професійну зайнятість та ін. Необхідно навести дані про особливості досліджуваних, що зумовили їх відбір для дослідження (наприклад, спеціалізація, соціальний статус, соматичні захворювання та ін.).

Окремим підрозділом наводиться обґрунтування застосування методів математичної статистики, їх короткий огляд з посиланням на загальнодоступну літературу, в якій викладено їх основи.

Подання отриманих результатів та їх інтерпретація. Цей підрозділ присвячують вичерпному і повному викладу результатів власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить в розроблення проблеми. Студент повинен дати оцінку повноти розв'язання поставлених завдань, достовірності отриманих результатів, їх порівняння з аналогічними результатами, отриманими вітчизняними та зарубіжними авторами.

Практичні рекомендації.

На основі отриманих результатів студент розробляє практичні рекомендації щодо їх використання та можливого впровадження. Практичні розробки можуть мати вигляд корекційної чи профілактичної програми, що можуть бути використані у соціальній роботі, або рекомендацій щодо

специфіки роботи соціального працівника з тією чи іншою категорією осіб, які знаходяться у складних життєвих обставинах.

Висновки до підрозділів практичної частини становлять коротку суть дослідження, отримані результати з цифрами та фактами, пояснення практичної цінності результату.

Рекомендації до написання вступу

Вступ має бути чітким, лаконічним. Він є своєрідним показником роботи молодого науковця: він свідчить про методологічну і методичну підготовку, вміння довести правильність вибору теми дослідження, її актуальність, чіткість формулювання. Саме тут виявляється, чи достатньо зібрано матеріалу, чи добре продуманий план роботи тощо. Остаточне уточнення вступу студентом здійснює після завершення всієї роботи, коли у дослідника складеться повна картина всього того, що стосується змісту, літературної бази, глибини історіографічного висвітлення питань.

У вступі враховують такі пункти: *актуальність теми, об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження (методи лише перераховуються), наукову новизну роботи (вказується в тому випадку, якщо такі елементи є в роботі), практичну значущість дослідження, апробацію результатів дослідження, публікації за темою курсової роботи зі спеціальності (якщо вони були опубліковані).*

Актуальність теми.

Актуальність теми дослідження – обов'язковий змістовий блок з якого починається вступна частина курсової роботи зі спеціальності. Вміння обрати тему та оцінити її з точки зору своєчасності та соціальної значущості характеризує наукову зрілість та підготовку студента. Достатньо 1-2 абзаців для висвітлення сутності проблеми чи проблемної ситуації. В актуальності студент має визначити ступінь дослідження обраної теми в літературних джерелах, невисвітлені питання та довести необхідність такого дослідження на сучасному етапі.

В обґрунтуванні актуальності теми студент повинен, спираючись на аналіз останніх робіт в обраній галузі соціальної роботи, довести новизну та цінність свого дослідження. При цьому він має відповісти на питання: «В чому полягає проблемна ситуація?», «Що зробили в обраній галузі науковці?», «Які спільні риси в їх підходах та відмінності?», «В чому ви бачите подальшу розробку проблеми?». Отже, для обґрунтування актуальності від студента вимагається глибоке та усестороннє вивчення літературних джерел, пов'язаних з темою курсової роботи зі спеціальності.

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаними проблемами обґрунтовують актуальність та доцільність роботи в галузі тієї чи іншої наукової парадигми.

Наприклад.

Актуальність дослідження.

Соціальне благополуччя є об'єктом професійної діяльності соціальних працівників і визначається такими аспектами суспільного життя, як здоров'я, освіта, безпека, свобода, соціальна згуртованість тощо. Саме здоров'я

вважають найважливішим показником у розрахунку індексу благополуччя (Gallup.Inc., n.d.). Україна піднялася в рейтингу благополуччя з 92 місця у 2020 р. на 78 у 2021 р. серед 163 країн світу, але все ще є найменш благополучною країною східноєвропейського регіону. При чому суттєве зниження показника зумовлено станом здоров'я населення і системи охорони здоров'я в країні (113 і 104 місця) (Legatum Institute Foundation, 2021). Станом на 2020 р. тривалість життя в Україні, за даними Світового банку, понад 72 роки, що нижче у порівнянні з країнами Європи на 7-12 років (Поскробок, 2020; Барська та ін., 2020). Згідно з Конституцією України (стаття 49), кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу, медичне страхування; це забезпечується державним фінансуванням відповідних програм (Верховна Рада України, 1996). Незважаючи на проведену частково реформу системи охорони здоров'я в Україні, для вразливих груп населення, таких, як особи / сім'ї, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та / або внутрішніх чинників (Закон України «Про соціальні послуги», 2019), багато послуг з охорони здоров'я залишаються недосяжними у зв'язку з наявністю низки перешкод. Ці перешкоди не лише фізичні, але також економічні, культурні, комунікативні, політичні, психологічні тощо. Пандемія коронавірусу ще раз показала нерівність серед різних груп населення у доступі до послуг здоров'я (Батиргареєва та ін., 2021). Такі порушення права громадян на рівний доступ до послуг охорони і збереження здоров'я призводять до соціальної несправедливості. Соціальні працівники визнані «агентами змін», які швидко реагують на суспільні негаразди, сприяють розвитку індивідів, сімей, громад, досягненню соціальної справедливості й покращенню здоров'я і добробуту людей.

Актуальність дослідження питання збереження здоров'я населення засобами соціальної роботи із застосуванням зарубіжного досвіду зумовлена протиріччями між потребою покращення здоров'я як основи добробуту населення і браком засобів та ресурсів держави для цього; між складними соціально-економічними, суспільно-політичними, зовнішньо-політичними, епідеміологічними умовами, що мають негативний вплив на здоров'я населення, і незавершеністю реформування системи охорони здоров'я в Україні; потребою покращення здоров'я населення і наявністю нерівностей щодо його досягнення громадянами; необхідністю застосування кращих зарубіжних практик соціальної роботи у сфері здоров'я і недостатнім вивченням такого досвіду діяльності соціальних працівників у Канаді (зокрема, в порівнянні з Україною); наявністю окремих соціально-медичних послуг і соціальних послуг у сфері здоров'я в Україні та відсутністю комплексності в їх застосуванні як інструменту покращення здоров'я і добробуту населення. Усе це 20 зумовило вибір теми дослідження: «Розвиток соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді та Україні: порівняльний аналіз».

Об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет дослідження завжди вузьчий за об'єкт

і міститься в його межах. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Наприклад:

Об'єкт дослідження є соціальна робота в Канаді та Україні.

Предмет дослідження є особливості розвитку соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді та Україні.

Мета дослідження.

Мета формулює загальне спрямування роботи. Не варто формулювати мету іменником “Дослідження...” або “Обґрунтування...”, тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не саму мету. Краще використати дієслівні конструкції на зразок “Мета передбачає дослідити... (розробити тощо)”. Мета визначається дуже стисло (буквально в межах одного речення чи абзацу).

Наприклад:

Мета роботи: на основі порівняльного аналізу особливостей розвитку соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді та Україні встановити закономірності й тенденції цього процесу в Канаді та, враховуючи їх, запропонувати шляхи творчого адаптування прогресивних ідей канадського досвіду у вітчизняну соціальну роботу.

Після цього вказуються конкретні завдання наукової роботи, котрі розкривають окремі аспекти мети (4-6 завдань).

Завдання наукового дослідження є частиною мети, її конкретизацією. Формулювання завдань зазвичай роблять у формі перерахування:

- здійснити аналіз ...
- порівняти ...
- здійснити систематику ...
- з'ясувати ...
- сформулювати ...
- визначити ...

Наприклад:

1) виявити стан дослідженості проблеми соціальної роботи у сфері здоров'я;

2) з'ясувати особливості становлення та розвитку соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді і, на основі визначених закономірностей, запропонувати періодизацію цього процесу;

3) обґрунтувати теоретичні та методологічні аспекти соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді;

4) емпірично дослідити практику соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді та Україні і виявити спільне й відмінне у двох країнах;

5) на основі порівняльного аналізу теорії та практики соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді й Україні обґрунтувати тенденції розвитку соціальної роботи у сфері здоров'я в Україні та запропонувати можливості використання прогресивних ідей досвіду Канади у вітчизняній практиці соціальної роботи у сфері здоров'я.

Методи дослідження.

Після постановки завдань курсової роботи зі спеціальності потрібно описати методи, які будуть використані задля їх досягнення.

Наприклад:

Методи дослідження. У дослідженні для досягнення мети та завдань використано комплекс методів. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, систематизація, порівняльний аналіз, узагальнення застосовувалися під час опрацювання вітчизняних та закордонних наукових праць за темою дослідження, офіційних і нормативно-правових документів Канади та України. Історичний метод застосовувався для визначення основних етапів становлення та розвитку соціальної роботи у сфері здоров'я в Канаді та Україні. Конкретно-наукові методи: категоріальний аналіз – для розкриття змісту й уточнення дефініцій основоположних понять; структурно-функціональний аналіз – для з'ясування структурних, змістових і процесуальних особливостей практичної діяльності соціальних працівників у сфері здоров'я в Канаді та Україні. Емпіричні методи – метод експертних оцінок або метод Делфі з опитуванням у першій фазі дослідження у формі інтерв'ю та у формі анкети у другій фазі. Прогностичний метод – обґрунтування можливостей використання прогресивних ідей канадського досвіду з урахуванням української практики соціальної роботи у сфері здоров'я.

Наукова новизна одержаних результатів (вказується в тому випадку, якщо такі елементи є в роботі).

Наприклад:

Обґрунтовано, що соціальна робота у сфері здоров'я, як міждисциплінарна наукова проблема, інтегрує ідеї різних галузей наукового знання – соціальної роботи, охорони здоров'я, психології, соціології, педагогіки, філософії, біоетики, культурології, політології тощо, а результатом її розв'язання є подолання нерівності щодо здоров'я населення, зумовленої впливом соціальних детермінант на здоров'я.

Практичне значення одержаних результатів.

У роботі треба подати інформацію про можливості наукового використання отриманих результатів під час ваших подальших досліджень чи порекомендувати сферу, де можна застосувати результати роботи (під час розробки спецкурсів чи спецсеминарів, наукових робіт, у подальших наукових дослідженнях). Також можна зазначити цільові категорії (сімейні психологи, соціальні працівники, фахівці іншого профілю, клієнти, державні органи та ін.), які б могли застосовувати ваші теоретичні розвідки для збагачення власного професійного досвіду.

Наприклад:

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні, обґрунтуванні науково-методичних рекомендацій щодо прогностичного розвитку системи соціальної роботи у сфері здоров'я в Україні на основі врахування кращих ідей канадського досвіду, шляхом запровадження змін у концептуальній, нормативній, управлінській, методичній, інформаційній складових.

Апробація результатів роботи.

Розділ необов'язковий і використовується у разі наявності виступів студента з результатами курсового дослідження на конференціях / семінарах, презентації основних розробок на різних конкурсах, апробації результатів у профільних програмах тощо.

Наприклад:

Апробація. Окремі результати роботи доповідались на Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи», Тернопіль, ЗУНУ, 2-3 червня 2022.

Отже, композиційно у вступі дотримуються такої послідовності викладу матеріалу:

- актуальність теми;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна роботи (вказується за наявності);
- практична значущість дослідження;
- апробація результатів дослідження (вказується за наявності);
- структура та обсяг дослідження.

Рекомендації до написання висновків

Заключні висновки, що охоплюють від 2 до 4 аркушів, є основним підсумком проміжних узагальнень, сформульованих у розділах (підрозділах) роботи. Особливо важливо, щоб ті питання, постановка котрих була здійснена студентом у вступній частині, були аргументовано висвітлені й знайшли свої логічні відповіді, а мета, яку ставив перед собою автор, знайшла свою реалізацію у формі конкретних положень та практичних рекомендацій.

Загальні висновки виконують роль завершення, зумовленого логікою проведення дослідження, у формі синтезу накопиченої інформації. У висновках викладаються найважливіші наукові та практичні результати, отримані в дослідженні. Це послідовне, логічне викладення отриманих підсумкових результатів та їх співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями. Звичайно висновки формулюються у вигляді певної кількості пронумерованих абзаців.

Потрібно пам'ятати, що курсова робота зі спеціальності повинна у визначений час захищатися і захищаються саме висновки роботи! Вони є особистим доробком автора і його здобутком з наукової проблематики, яка вирішується.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Курсову роботу зі спеціальності виконують та роздруковують на комп'ютері з однієї сторони білого аркуша паперу формату А4. Для написання роботи рекомендовано використовувати текстовий редактор MS Word, шрифт Times New Roman, розмір 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5.

Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 15 мм, верхній та нижній – 20 мм.

У викладі матеріалу важливо дотримуватись принципу пропорційності, який полягає в дотриманні пропорцій між обсягами окремих частин роботи. Рекомендований обсяг основної частини курсової роботи зі спеціальності – 30-35 сторінок формату А4. Обсяг основної частини не може бути меншим 25 сторінок і перевищувати 40 сторінок.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» *друкують великими жирними літерами (розмір кегля 14) симетрично до тексту і починають з першої стрічки нової сторінки.* Заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу (1,25 мм). Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком (за винятком заголовку пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Виклад матеріалу автор здійснює використовуючи займенник “ми” та його похідні. Це дає змогу відобразити власну думку як позицію певної групи вчених чи наукової школи.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Титульний лист курсової роботи, титульний лист додатків, зміст, додатки та список використаних джерел *не нумеруються*, однак враховуються до загальної нумерації сторінок роботи. Інші сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», ставлять крапку, а потім у тому ж рядку друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації між якими ставиться крапка. Наприклад: **Рис. 1.2** (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці

складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого берега аркуша в одному рядку з відповідною формулою в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1....

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Правила цитування та посилання на використані літературні джерела

Для підтвердження власних аргументів *посиланням* на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, які мають велику кількість сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті роботи на джерела роблять згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Приклад оформлення посилання на використане джерело:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації [6, с. 29]».

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М. С. *Культура спілкування ділових людей : навч. посіб.* Київ : Академія, 2008. С. 29.

На всі таблиці та рисунки повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» і «рисунок» пишуть скорочено, наприклад: «...в табл. 1.2», «...рис.2.2». У повторних посиланнях вживають скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Такий список – одна з важливих частин міждисциплінарної курсової роботи, що демонструє ступінь фундаментальності проведеного дослідження.

Науково-методичні джерела наводяться в алфавітному порядку за прізвищами авторів.

Для написання курсової роботи зі спеціальності використовують не менше 30 джерел літератури.

Взірець оформлення списку використаних джерел наведений у *Додатку В*.

Правила оформлення додатків

Допоміжні або додаткові матеріали, що переобтяжують текст основної частини курсової роботи зі спеціальності, але необхідні для повноти його сприймання, доцільно вносити до додатків.

Додатки оформляють як продовження курсової роботи зі спеціальності на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку посилань у тексті.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований у горі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. У правому верхньому куті рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток_» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ**, наприклад, **Додаток А, Додаток Бі** та ін. Якщо у роботі є лише один додаток то його позначають як додаток **А**.

Текст кожного додатка при потребі може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: **А.2**(другий розділ додатка **А**).

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: **рис. Д. 1.2** (другий рисунок першого розділу додатка **Д**); **формула (А.1)** (перша формула додатка **А**).

5. ПОДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ НАПЕРЕВІРКУ ТА ЇЇ ЗАХИСТ

Процедура подання та захисту курсової роботи зі спеціальності.

Завершена курсова робота не пізніше ніж за 10 днів до початку залікового тижня подається в електронній формі на випускову кафедру для перевірки.

Після перевірки науковим керівником тексту курсової роботи зі спеціальності на відсутність плагіату, дотримання необхідного обсягу авторського тексту (див. Розділ 1. «Загальні положення») та відповідності структури та оформлення встановленим нормам її автор допускається до захисту.

Захист курсових робіт зі спеціальності відбувається у заліковий тиждень (до початку сесії).

Курсова робота зі спеціальності захищається перед створеною комісією до складу котрої, як правило, входить науковий керівник курсової роботи зі спеціальності, завідувач кафедри, або його заступник та провідні науково-педагогічні працівники кафедри. Загальна чисельність комісії становить три особи.

Здобувач вищої освіти готує до захисту доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, графіків, рисунків, які унаочнюють результати дослідження, основні висновки, узагальнення й пропозиції, що містяться у роботі. Необхідну кількість та зміст ілюстративного матеріалу автор визначає самостійно, але погоджує його з науковим керівником. Захист здійснюється на відкритому засіданні кафедральної комісії.

Для викладення основних положень курсової роботи зі спеціальності автору надається 3-5 хвилин. Доповідь повинна бути змістовною та лаконічною. Необхідно уникнути простого переказу змісту роботи, а також детальної ретрансляції даних. Основна частина часу відводиться на викладення суті роботи та сформульованих висновків і рекомендацій. Висновки й рекомендації за результатами дослідження можуть носити методичний, методологічний або організаційний характер. Необхідно, щоб форма і стиль доповіді були такими, аби всі присутні на захисті, як фахівці з теми, так і нефахівці, могли отримати чітке уявлення про проведене дослідження.

Як заключні фрази можна рекомендувати слова: *«Доповідь завершено. Дякую за увагу»*.

Після доповіді студент відповідає на запитання усіх членів комісії, а також присутніх на захисті осіб. Після відповідей на запитання членом комісії доповідаються результати експертизи змісту та оформлення курсової роботи зі спеціальності.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні комісії виноситься її рішення про оцінку роботи. Результати захисту курсових робіт зі спеціальності вносяться у відомість та електронну систему ЗВО. Захищені курсові роботи зі спеціальності передаються на зберігання в архів ЗУНУ, а електронний їх варіанти передаються у бібліотеку.

Критерії оцінювання

Курсова робота зі спеціальності оцінюється за 100-бальною шкалою, національною системою і за шкалою ECTS (табл.) членами комісії після її прилюдного захисту студентом з обов'язковим врахуванням попередньої оцінки виставленої науковим керівником на дату захисту.

Таблиця

Шкала оцінювання курсових робіт зі спеціальності

Сума балів за виконання курсової роботи зі спеціальності та її захист	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A (відмінно)	відмінно
85 – 89	B (дуже добре)	добре
75 – 84	C (добре)	
65 – 74	D (задовільно)	задовільно
60 – 63	E (достатньо)	
35 – 59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	незадовільно
1 – 34	F (незадовільно з обов'язковим виконанням курсової роботи зі спеціальності)	

Загальний розподіл балів здійснюється відповідно до встановлених критеріїв, а саме:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковий стиль викладення;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до встановлених стандартів.

Загальна оцінка курсової роботи зі спеціальності за 100-бальною шкалою, складається з двох частин:

- 1) якість виконання курсової роботи зі спеціальності (ваговий коефіцієнт - 60 % оцінки);
- 2) захист курсової роботи зі спеціальності (ваговий коефіцієнт - 40 % оцінки).

Оцінка «**відмінно**» (90 – 100 балів) ставиться, якщо курсова робота зі спеціальності повністю відповідає всім вимогам цих рекомендацій; написана на високому теоретичному рівні; свідчить про досконале володіння сучасними методами аналізу, планування та прогнозування; містить елементи самостійного дослідження з більшості питань. При захисті перед комісією студент виявив глибоке розуміння основних проблем теми курсової роботи зі спеціальності, досконале володіння її матеріалами, дав кваліфіковані відповіді на задані йому питання і подав істотні аргументи на захист висунутих в роботі положень, формул, пропозицій та рекомендацій.

Оцінка «**добре**» (75 – 89 балів) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виконав роботу самостійно, на належному теоретико-методологічному рівні; оволодів навичками науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, однак допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу; студент сформулював власні пропозиції і практичні рекомендації, а на

захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження й аргументовано відповів на більшість запитань членів комісії.

Оцінка **«задовільно»** (60 – 74 балів) ставиться, якщо здобувач вищої освіти (бакалавр) виконав роботу самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні, яка відображає теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності; оволодів навичками науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, але допускає порушення логічності й систематичності викладу, демонструє некритичне ставлення до аналізованих документів і матеріалів; робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовані або відсутні власні пропозиції і практичні рекомендації; на захисті студент продемонстрував неглибокі знання теми дослідження, не зумів відповісти на значну частину запитань членів комісії.

Оцінка **«незадовільно»** (до 60 балів) ставиться у тому випадку, коли здобувач вищої освіти (бакалавр), допущений до захисту курсової роботи зі спеціальності, але абсолютно в ній не орієнтується, не може відповісти найбільшій частині запитань членів комісії, або виявиться, що робота хибує на плагіат.

6. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

1. Особливості надання соціальних послуг в країнах Європейського Союзу та їх нормативність.
2. Проблеми правового регулювання надання соціальних послуг в Україні.
3. Особливості надання соціальних послуг в країнах англо-американської правової сім'ї (США, Канада, Великобританія).
4. Медіація як соціальна послуга: соціальний та правовий аспекти.
5. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами: соціальні та правові аспекти.
6. Особливості надання соціальних послуг дітям, що знаходяться в складних життєвих обставинах.
7. Особливості організації та надання соціальних послуг дітям з інвалідністю та дітям з вадами розумового або фізичного розвитку.
8. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
9. Надання соціальних послуг особам, які постраждали від насильства в сім'ї: міжнародні стандарти та правові реалії України.
10. Соціальні послуги постраждалим від торгівлі людьми: досвід іноземних країн та України.
11. Соціальна профілактика торгівлі людьми.
12. Соціальні послуги у територіальних громадах: законодавство і практика надання в Україні.
13. Етичні норми взаємодії соціального працівника та клієнта при медіації.
14. Реалізація програм відновного правосуддя у територіальних громадах.
15. Усиновлення як форма опіки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
16. Соціальна інтеграція та реінтеграція осіб, що знаходяться в складних життєвих обставинах: соціальний і правовий аспекти.
17. Соціальні та правові аспекти корекційної роботи з підлітками з девіантною поведінкою.
18. Етичні та правові основи діяльності соціального працівника у кризових центрах для жінок.
19. Організація соціальної роботи в територіальній громаді: досвід іноземних країн та шляхи його впровадження в Україні.
20. Сутність та специфіка «вуличної» соціальної роботи.
21. Роль волонтерства у реалізації соціальної політики.
22. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав: соціальні та правові аспекти.
23. Паліативний догляд як соціальна послуга: проблеми реалізації в Україні.

24. Запобігання відмовам батьків від новонародженої дитини та надання соціальної підтримки сім'ям, де існує загроза вилучення дитини.
25. Соціальні послуги особам з інтелектуальними та психічними порушеннями: правові та організаційні засади.
26. Соціальна робота з особами із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин.
27. Особливості надання соціальних послуг в умовах надзвичайного або воєнного стану.
28. Суб'єкти системи надання соціальних послуг та їх загальна характеристика.
29. Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування.
30. Соціальні права і правовий режим їх обмеження.
31. Державні соціальні стандарти та гарантії: поняття, система, класифікація та механізм їх реалізації.
32. Державна політика у сфері надання соціальних послуг: основні напрямки та перспективи розвитку.
33. Міністерство соціальної політики України як уповноважений орган системи надання соціальних послуг.
34. Правовий статус надавачів соціальних послуг: права, обов'язки, гарантії діяльності та юридична відповідальність.
35. Соціальне замовлення у сфері надання соціальних послуг: правові та організаційні засади.
36. Супервізія в соціальній роботі як інструмент підвищення ефективності діяльності соціальної служби.
37. Базові соціальні послуги: особливості та шляхи вдосконалення їх надання.
38. Виявлення осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах або мають найвищий ризик потрапляння в такі обставини: правові та організаційні засади.
39. Правова природа договору про надання соціальних послуг.
40. Надання соціальних послуг на непрофесійній основі: особливості законодавства та практик.
41. Етичні аспекти роботи соціального працівника у територіальній громаді.
42. Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи: проблеми впровадження в Україні.
43. Соціальна інклюзія в Україні: проблеми та перспективи.
44. Розвиток соціальної інклюзії в Україні: у світлі прав людини.
45. Соціальна профілактика під час кризових станів: досвід іноземних держав.
46. Профілактика вживання наркотичних речовин в молодіжному середовищі: дослід європейських держав.
47. Профілактика захворювань на ВІЛ/СНІД в сучасному суспільстві: соціальні та правові аспекти.

48. Особливості роботи на „телефоні довіри”: досвід зарубіжних держав і України.

49. Способи психологічного впливу та роль психотехнік переконання в профілактичній роботі.

50. Робота з молодими родинами: практика України та зарубіжних держав.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

I. Міжнародно-правові акти:

1. Декларація з проблем старіння ООН від 16 жовтня 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_510/card2#Card.
2. Європейська декларація по охороні психічного здоров'я від 14 січня 2005 р. URL: <https://docs.google.com/viewer?url=>
3. Європейська соціальна хартія (переглянута) Ради Європи (редакція від 07 вересня 2016 р.) від 03 травня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062/card2#Card.
4. Загальна декларація прав людини ООН від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Ради Європи від 04 листопада 1950 р. (редакція від 02 жовтня 2013 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
6. Конвенція про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) ООН від 13 грудня 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71/card2#Card.
7. Конвенція про статус біженців ООН від 28 липня 1951 р. (приєднання від 10 січня 2002 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text.
8. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання ООН (редакція від 13 листопада 1998 р.) від 10 грудня 1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085/card2#Card.
9. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми Ради Європи від 16 травня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858#Text.
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
11. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.
12. Принципи ООН стосовно літніх людей від 16 грудня 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_314/card2#Card.
13. Протокол щодо статусу біженців ООН від 16 грудня 1966 р. (приєднання від 10 січня 2002 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_363#Text.

II. Закони України:

14. Конституція України від 28 червня 1996 р. (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
15. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III (редакція від 01 січня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#n1309>.
16. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/card2#Card>.
17. Житловий Кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. № 5464-X (редакція від 01 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
18. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI (редакція від 01 січня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
19. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (редакція від 08 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
20. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (редакція від 08 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
21. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (редакція від 23 квітня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
22. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 18. Ст. 73.
23. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III (редакція від 17 березня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>.
24. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-III (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.
25. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України 16 грудня 1993 р. № 3721-XII (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text>.
26. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06 жовтня 2005 р. № 2961-IV (редакція від 31 грудня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>.
27. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 р. № 3236-VI (редакція від 03 липня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17/card2#Card>.
28. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України 08 липня 2011 р. № 3671-VI (редакція від 03 березня 2016 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.

29. Про протидію торгівлі людьми: Закон України 20 вересня 2011 р. № 3739-VI (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>.
30. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. (редакція від 16 липня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
31. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 грудня 2017 р. № 2229-VIII (редакція від 01 січня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.
32. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>.
33. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-VI (редакція від 18 липня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.
34. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06 жовтня 2005 р. № 2961-IV (редакція від 31 грудня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>.
35. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV (редакція від 31 грудня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>.
36. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18 травня 2004 р. (редакція від 27 червня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text>.
37. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII (редакція від 14 квітня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>.
38. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР (редакція від 09 лютого 2017 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
39. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05 жовтня 2000 р. (редакція від 10 червня 2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>.

III. Підзаконні нормативно-правові акти України:

40. Деякі питання соціального і правового захисту осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1122 (редакція від 07

- липня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1122-2019-%D0%BF/card2#Card>.
41. Деякі питання діяльності центрів соціальних служб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. № 479 (редакція від 25 травня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479-2020-%D0%BF#Text>
42. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. (редакція від 04 серпня 2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>.
43. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. № 756-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2021-%D1%80#Text>.

Література:

Основна:

44. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т; Бровін О. В., 2019. 148 с.
45. Бориченко К. В. Юридичний механізм забезпечення права на соціальний захист: проблеми теорії та практики: монографія. Видавництво: Фенікс, 2019. 552 с.
46. Бурлака О. С. Проблеми соціального захисту, сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.05. Київ, 2019. 419 с.
47. Вітакультурна методологія. До 25-річчя наукової школи професора А. В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2019. 980 с.
48. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2018. 352 с.
49. Євтушенко М, Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
50. Забезпечення соціальної безпеки в євроінтеграційних умовах: монографія / Я. Я. Мельник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 280 с.
51. Захист дітей від бідності: роль прав у Раді Європи. Іфа Нолан. © Рада Європи, листопад 2019. 56 с.
52. КОМПАС. Посібник з освіти з прав людини за участю молоді. Друге видання, переглянуте у 2020 році. Патриція Брандер. Лор де Вітте. Націла Гані. Руї Гомеш. Еллі Кін. Анастасія Нікітіна. Юстина Пінкевічюте. Видавництво «Право» Національної академії правових наук України та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020. 490 с. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe>.
53. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2019. 492 с.

54. Костюченко О. Є. Реалізація соціального призначення трудового права в Україні: монографія. Видавництво: Право, 2018. 392 с.
55. Малюга Л. Ю. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу: монографія. Херсон: видавничий дім «Гельветика», 2019. 394 с.
56. Методичні рекомендації для використання в роботі спеціалістам, які відповідають за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї. м. Миколаїв, 2018. 85 с. URL: file:///D:/2021_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%80%D1%96%D0%BA/Method_rekomendazii_nasilstvo.pdf
57. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. До 25-річчя наукової школи професора А. В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
58. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
59. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
60. Обмеження соціальних прав: монографія / Я. Я. Мельник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 280 с.
61. Осадча А. Б., Євтушенко В. М. Показники реалізації пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень. *Наука, технології, інновації*. 2018. № 1. С. 23-36.
62. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. Видання друге, доповнене та оновлене. Київ: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. 104 с.
63. Психологія професійної діяльності. Підручник / Автори-упорядники: Біскуп В. С., Гірняк А. Н., Гірняк Г. С., Крупник З. І., Надвична Т. Л., Шандрук С. К., Яремко О. М. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2022. 226 с.
64. Розвиток трудового потенціалу як складова соціальної безпеки України: монографія / С. В. Вишновецька, М. І. Іншин, В. Л. Костюк, І. С. Сахарук та ін. / за ред. М. І. Іншина, І. С. Сахарук. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 544 с.
65. Сіньова Л. М., Кучма О. М. Допомога як вид соціального забезпечення за законодавством України. Монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 252 с.
66. Соболев Х. С., Петровська Н. І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 92 с.
67. Фурман А. В. Модульно-розвивальний оргпростір методологування: аргументи розширення. *Психологія і суспільство*. 2016 № 1. С. 29-31.

68. Фурман О. Є. Взаємоспричинення парадигм, стратегій, класів і методів соціально-психологічного впливу. *Психологія і суспільство*. 2019. № 2. С. 44-65.
69. Ярошенка О. М. Право соціального забезпечення: підручник. Видавництво: Право, 2019. 376 с.
70. Ярошенко О. М. Трудове право та право соціального забезпечення: навч. посіб. для підгот. до іспиту / О. М. Ярошенко, О. Г. Середя, О. Є. Луценко. Харків: Право, 2021. 258 с.
71. COMPASS. Manual for human rights education with young people 2nd edition, updated in 2020. Written by Patricia Brander Laure De Witte Nazila Ghanea Rui Gomes Ellie Keen Anastasia Nikitina Justina Pinkeviciute. Council of Europe. 2020. pp. 486.
72. Jackie Gulland, Gender, Work and Social Control: A Century of Disability Benefits. London: Palgrave Macmillan Press, 2019. pp. 240.
73. Pyaneandee Coomara. International Disability Law A Practical Approach to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. 2019. pp. 250.
74. Research Methodology: Methods And Techniques (Multi Colour Edition).2019. by C.R. Kothari (Author), Gaurav Garg (Author).
75. Scientific methods. Sci-Tech Encyclopedia: McGraw-Hill Encyclopedia of Science and Technology, 5th edition Режим доступу: <http://www.answers.com/topic/scientific-method>
76. Scientific methods. The American Heritage Dictionary of the English Language, 4th edition Режим доступу: <http://www.answers.com/topic/scientific-method>
77. Walliman, Nicholas Research methods: the basics/ 2nd edition. Abingdon. Oxon; New York, 2018. NY: Routledge.

Допоміжна:

78. Бабіч-Касьяненко К. В. Аналіз стану соціального обслуговування осіб з інвалідністю в Україні на сучасному етапі. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 1(26). С. 79-83.
79. Волошин І. П. Гарантії захисту прав малозабезпечених громадян. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 3. С. 68-72.
80. Гітис Т. П., Чемерис Є. Т., Антонова В. І., Носаньова А. С. Дослідження сучасного рівня соціального захисту населення в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1 (59). С. 116-122.
81. Гнатенко К. В. Принципи соціального забезпечення – основа галузі права соціального забезпечення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 2 (31). С. 52-55.

82. Діордіца І. В., Чумакова М. В. Деякі питання державного сприяння у працевлаштуванні за законодавством України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3(28). Том 1. С. 156-160.
83. Дмитренко Е. С., Дмитренко Ю. П. Особливості фінансового, правового та організаційного забезпечення соціального захисту громадян в умовах євроінтеграції України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том 3 (44). С. 234-242. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/3655/3606>.
84. Любецька М. М. Аналіз зарубіжного досвіду надання соціальних послуг, здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. *Економіка та держава*. 2018. № 19. С. 109-116.
85. Малюга Л. Європейські соціальні стандарти: сучасний стан та шляхи імплементації у соціальне законодавство України. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 48. С. 70-76.
86. Малюга Л. Ю. Соціальне забезпечення населення у Франції: зміст та шляхи вдосконалення соціального законодавства України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 1 (26). С. 100-108.
87. Плисенко Г. П. Модернізаційні практики реформування Державної служби зайнятості України. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. № 2 (14). С. 118-122.
88. Право знати: Захист прав дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах URL: <https://www.legalaid.gov.ua/multymedia/zahyst-prav-ditej-yaqa-opynylasya-u-skladnyh-zhyttyevyh-obstavynah/>.
89. Савченко Н. Державна служба зайнятості як сервісна інституція: завдання, функції та принципи діяльності. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2018. Вип. 22. С. 91-98.
90. Сирота І. М., Гудзь А. О. Принципи права соціального забезпечення в сучасних умовах. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2019. № 4 (66). С. 62–66.
91. Сохань М. Ю. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту осіб із сімейними обов'язками. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Випуск 2(31). С. 65-68.
92. Соціальні послуги окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах, та порядок їх надання URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96_%D0%BF%D0%BE%D (дата звернення: 16 серпня 2021 р.).
93. Соціальні права та їх захист адміністративним судом: Зб. матер. III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 вересня 2020 року). Київ: 2020. 424 с.
94. Соціально-правовий захист різних категорій населення: європейський вимір. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. 124 с.

95. Шаповалова Т. Роль моніторингу і оцінювання соціальних проєктів та програм у підвищенні якості соціальних послуг. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Ч. 2. С. 180-186.
96. Шпарага Ю. І. Нормативно-правові засади діяльності регіонального Департаменту соціального захисту населення: порівняльно-правовий аналіз. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3(28). Том 2. С. 134-138.
97. Яремко О. М. Особи з психічними розладами як отримувачі соціальних послуг: соціально-правовий аспект. *Психосоціальні ресурси особистісного розвитку в епоху глобалізації: Збір. тез міжн. наук.-практ. конф. м. Тернопіль, 4-5 листопада 2022 р.* Т. 2. Тернопіль, 4-5 листопада 2022 р. С. 145-148.
98. Яремко О. М. Право внутрішньо переміщених осіб на отримання соціальних послуг в Україні. *Пріоритети зміцнення безпеки держави та підвищення ефективності правоохоронної діяльності: національні та міжнародні контексти: Збір. тез допов. Всеукр. наук-практичн. конф. (м. Тернопіль, 6 травня 2022 р.)*. Тернопіль, 6 травня 2022 р. С. 149-152.
99. Яремко О. М. Право на повагу до сімейного життя: проблеми застосування практики ЄСПЛ у справах про примусове повернення та примусове видворення за межі України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 4. С. 94-98.
100. Яремко О. М. Сімейна медіація у системі соціальної допомоги. *Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи: зб. Матер. міжн. наук.-практ. конф., Тернопіль, 2-3 червня 2022 р.* / під заг.ред.: О. Є. Гомотюк. Тернопіль: Університетська думка, 2022. С. 106-108.
101. Яремко О. М., Шафранський В. В. Право осіб з психічними розладами на соціальні послуги: у контексті правової реальності України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 3. С. 86-91.
102. Ярошенко О. М. Проблеми забезпечення конституційного права громадян на достатній життєвий рівень. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 145. С. 106–117.
103. Cherneta Svitlana, Bychuk Iryna. Składniki kompetencji płciowej nadawców usług społecznych. *Knowledge. Education. Law. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2019. № 3-4.
104. Dalli M. The content and potential of the right to social assistance in light of Article 13 of the European Social Charter. *European Journal of Social Security*. 2020. Vol. 22 (1) 3–23. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1388262720908695>.
105. Disability Laws and Acts by Country/Area. URL: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/disability-laws-and-acts-by-country-area.html>

106. Ploszka Adam. A Homeless Bill of Rights as a New Instrument to Protect the Rights of Homeless Persons. *The European Constitutional Law Review (EuConst)*. Published online by Cambridge University Press: 03 December 2020. № 2. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/european-constitutional-law-review/article/homeless-bill-of-rights-as-a-new-instrument-to-protect-the-rights-of-homeless-persons/9F3980856738486AB50DE6F014393B2B>.
107. Pyaneandee Coomara. International Disability Law A Practical Approach to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. 2019. pp. 250.
108. Sandu V., Kahlert R. Monitoring and evaluation of social services in Kosovo-policy challenges and recommendations. URL: https://www.researchgate.net/publication/337723480_Monitoring_and_evaluation_of_social_services_in_Kosovo_policy_challenges_and_recommendations.
109. Social security in Switzerland. URL: <https://www.ahv-iv.ch/p/890.e>.
110. Tyshchenko, O. V. The doctrine of social security: the development of conceptual positions. *European Science*. 2018. № 3. P. 40-44.
111. Yaremko Oksana, Antonina Farion-Melnyk. Кримінальна відповідальність за доведення до самогубства із використанням соціальних мереж як архіважлива проблема українського суспільства. *Guarantees and protection of fundamental human rights as the integral element of integration of Ukraine on the EU*. [Redakcja Mieczyslaw Rozanski, Serhiy Banakh, Oksana Koval]. Olsztyn 2019. С. 377-387.

ДОДАТКИ

Додаток А

Взірець оформлення титульної сторінки курсової роботи зі спеціальності

**Міністерство освіти і науки України
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра психології та соціальної роботи**

**Курсова робота зі спеціальності
на тему
«Назва теми»**

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

**Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
Спеціальність 231 Соціальна роботи
Галузь знань 23 Соціальна робота**

Студент групи (шифр та номер)
ПІБ

_____
(підпис)

Науковий керівник
(науковий ступінь, вчене
звання, ПІБ)

_____
(підпис)

Тернопіль – 20__

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я В КАНАДІ ТА УКРАЇНІ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ПОШУКУ	5
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я В КАНАДІ ТА УКРАЇНІ	10
2.1. Соціальна робота у сфері здоров'я: особливості інституціоналізації в Канаді та Україні	10
2.2. Практика соціальна робота у сфері здоров'я: нормативно-правове регулювання, стандарти професійної діяльності	16
РОЗДІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я В КАНАДІ ТА УКРАЇНІ	23
3.1. Спільне та відмінне у канадському та українському досвіді соціальної роботи у сфері здоров'я	23
3.2. Прогностичне обґрунтування розвитку практики соціальної роботи у сфері здоров'я в Україні з урахуванням досвіду Канади	29
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38
ДОДАТКИ	40

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНОГО
СТАНДАРТУ УКРАЇНИ ДСТУ 8302 : 2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 3. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 4. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 5. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 6. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

1	2
Чотири і більше авторів	<p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу У країни : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016): ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Запоріжжя, 56 жовт. 2017 р.) Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ,</p>

	<p>2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдеева О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.- мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10-22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530-543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136-141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15-16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1-7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, O21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p>

Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, ГОТ). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні показники	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. показч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
Частина видання: Книги	<p>1. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с екологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205-212.</p> <p>2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195-197.</p> <p>3. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151-169.</p>
Частина видання: матеріали конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук. -практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133-136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134-137.</p>

	<p>3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50-53.</p> <p>4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211-212.</p>
Довідкові видання	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> /ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54-55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Періодичні видання (журнали, газети)	<p>1. Коломoeць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71-79.</p> <p>2. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>3. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14-15.</p> <p>4. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H- SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98108.</p>
Рецензії	<p>Драч О.О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i>. 2016. № 1. С. 217219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси : Інтраліга TOP, 2015. 112 с.</p>
Інтерв'ю	<p>Бубка С. Копенгаген: олімпійські зустрічі : [інтерв'ю з президентом НОК України С. Бубкою про роботу 121 сесії МОК]; інтерв'ю вела Г. Нечаєва. <i>Олімпійська арена</i>. 2009. № 10. С. 2-4.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20-27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12. № 6. С. 6-14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>